

ELENCHUS

TITULORUM, PARAGRAPHORUM ET QUÆSTIONUM

IN HOC PRIMO VOLUMINE JURIS CANONICI UNIVERSI CONTENTORUM

PROŒMIUM.

§ I.

De natura, et divisione Juris ut sic.

Quæstio 1. Unde derivetur <i>Juris</i> vocabulum?	1
2. Quot modis Jus accipiatur?	2
3. Quomodo jus pro legibus acceptum dividatur et quid sit lex æterna?	2
4. Quid sit jus naturale, ac positivum?	3

§ II.

De divisione juris positivi, ac de jure gentium.

Quæstio 1. Qua ratione dividatur jus positivum?	6
2. Quid sit jus gentium, et an differat a jure naturali?	7

§ III.

De jure canonico, ejusque excellentia, et divisione.

Quæstio 1. Quid sit jus canonicum?	9
2. Quanta sit excellentia scientiæ juris canonici?	10
3. Quomodo dividatur, et ex quibus constituatur jus canonicum?	11

§ IV.

De origine, et partibus juris canonici.

Quæstio 1. A quo, vel quibus, suam originem desumpserit jus canonicum?	12
2. Quot, et quænam sint partes corporis juris canonici?	14

§ V.

De auctoritate Decreti Gratiani, ejusque Paleis.

Quæstio 1. An, et qualem auctoritatem vimque obligandi habeat <i>Decretum Gratiani</i> ?	15
2. Cur nonnulla capitula, seu canones <i>Decreti Gratiani</i> , inscribantur <i>Palea</i> ?	20

§ VI.

De auctoritate Decretalium, Clementinarum, Extravagantium, suarumque rubricarum.

Quæstio 1. Quæ sit auctoritas horum librorum juris canonici?	22
2. Utrum rubricæ corporis juris canonici sint authenticæ?	23

§ VII.

De superscriptionibus, et summaris capitulorum, et superfluitate verborum vitanda.

Quæstio 1. Cujus auctoritatis existant superscriptiones, ac summaria capitulorum?	25
2. Cur plura capitula habeant hanc superscriptionem, <i>Innocentius III. in concilio generali</i> ?	26
3. An in libris Decretalium, et cæcis partibus juris, omnino nihil superfluum admitti possit?	27

§ VIII.

De declarationibus cardinalium, decisionibus Rotæ Romanæ, et auctoritate Glossæ.

Quæstio 1. Quid sint declarationes cardinalium et quando fidem faciant?	29
2. Quam vim, et auctoritatem habeant declarationes cardinalium sacri concilii Tridentini interpretum?	30
3. Quid sit Rota Romana, et cujus auctoritatis sint decisiones ejus?	32
4. Quantæ auctoritatis sit Glossa?	34

§ IX.

De jure civili, ejusque divisione, et partibus.

Quæstio 1. Quid sit jus civile, et absolute prolatum pro quo supponat?	35
2. Quomodo dividatur jus civile?	Ibid.
3. Ex quibus partibus constet jus civile?	37

§ X.

De convenientiis, et differentiis juris civilis cum canonico.

- Quaestio 1. In quibus generatim conveniat, et differat jus civile a canonico? 40
2. In quibus casibus, sive materiis in specie, jus civile differat a canonico? 43

§ XI.

Quinquaginta differentiae, seu contrarietates speciales inter utrumque jus, breviter referuntur. Ibid.

§ XII.

De concordatione jurium, et observandis circa manifestam eorum contrarietatem.

- Quaestio 1. An, et qualiter jura inter se sint concordanda? 48
2. Quid agendum, quando inter diversas juris canonici partes, vel inter jus antiquum et concilium Tridentinum, reperitur quaedam manifesta contrarietas, quae congrua interpretatione concordari nequit. Ibid.
3. Quid sit observandum circa manifestas contrarietates juris canonici et civilis? 51

§ XIII.

De confederatione juris civilis cum canonico.

- Quaestio 1. Quid sentiendum sit de confederatione juris utriusque inter se? 52
2. Cum tanta inter jus civile et canonicum intercedat confederatio, ut religiosis tam severe prohibeatur, ne e claustris suis exeant ad audiendas leges, etc. 53

LIBER PRIMUS

PRAEFATIO. 55

TITULUS I.

DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

§ I.

De mysterio sanctissimae Trinitatis.

- Quaestio 1. Quid per summam Trinitatem intelligatur? 56
2. Cur dicatur quod alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus sanctus, non tamen aliud? 58
3. Quomodo intelligendum sit illud, *Unigenitus Dei Filius, Jesus Christus, a tota Trinitate communiter incarnatus?* Ibid.

§ II.

De Processione Spiritus Sancti a Filio.

- Quaestio 1. Quid sit sentiendum de processione Spiritus Sancti a Filio, et quomodo ipsa contra Graecos probetur? 60 et seqq.

§ III.

De fide catholica, variisque fidei acceptationibus, ac definitione.

- Quaestio 1. Quot modis fidei nomen accipitur et quomodo sumatur in altera parte rubricae praesentis tituli? 65
2. Utrum bona sit definitio fidei, quae traditur ab Apostolo, *Hebr. xi, 1.* 66

§ IV.

De Symbolis fidem catholicam profitentibus.

- Quaestio 1. Quid sit Symbolum fidei, et quotuplex? 67
2. Quid speciatim sit dicendum de Symbolo Apostolorum? 68
3. Quale sit Symbolum Nicænum, et cur post Symbolum Apostolorum fuerit conditum? 70
4. Quale sit Symbolum sancti Athanasii, et unde habeat auctoritatem? 73
5. Quid sentiendum de Symbolo quarto in c. *Firmiter*, h. t. relato? 74

§ V.

Ponitur brevis explicatio Symboli fidei, in cap. Firmiter, h. t. relati. Ibid.

Non habet quaestiones.

§ VI.

Continuatur brevis explicatio Symboli fidei in § Et tandem, eod. cap. et tit. relati. 78

Non habet quaestiones.

§ VII.

Continuatur brevis explicatio Symboli fidei in § Una vero, eod. cap. et tit. relati. 83

Non habet quaestiones.

§ VIII.

De obligatione emittendi professionem fidei.

- Quaestio 1. Quinam jure ecclesiastico obligentur ad emittendam fidei professionem? 89
2. Utrum omnes prorsus promoti ad beneficia ecclesiastica teneantur emittere professionem fidei? 90
3. Coram quibus provisi de canonicatibus, vel dignitatibus cathedralibus, aut beneficiis curam animarum annexam habentibus, teneantur emittere professionem fidei? 91
4. Quo tempore facienda sit fidei professio? 92
5. An saepe dicta professio fidei possit fieri per procuratorem? 94

§ IX.

De poenis beneficiariorum omittentium facere professionem debitam dei.

- Quaestio 1. Quae generatim poenae sint impositae clericis beneficiariis, qui omittunt facere debitam professionem fidei? 95
2. An, qui ob omisam intra bimestre professionem fidei fructus beneficii non fecit suos, ita eos perdidit, ut in conscientia teneatur ipsos restituere ante omnem sententiam iudicis? 96

3. In quo sensu concilium Tridentinum, cap. XII, sess. 24 *de Reform.* addat, quod provisus de beneficio, et debitam fidei professionem omitentibus, *possessio non suffragetur?* 97
4. Cui applicandi sint fructus beneficii, ob intermissam fidei professionem a beneficiario non acquisiti? 98

§ X.

De erroribus Joachim abbatis, et damnatione sui libelli.

- Quaestio 1. Quis fuerit Joachim abbas, et quae ejus causa scribendi contra Petrum Lombardum? 99
2. Quot fuerint errores Joachim abbatis, cap. *Damnamus*, h. t. relati, et quis effectus factae ab ea protestationis, qua iudicio Sedis apostolicae scripta sua submiserat? 100
3. An damnato auctore, libri quoque ipsius censeantur damnati, et e contra? 101
4. Cur error Joachim abbatis, et damnatio libri sui nihil obfuerit monasterio Florensi, per ipsum instituto et gubernato? 102

§ XI.

De erroribus Almarici, et aliis hoc titulo tractatis.

- Quaestio 1. Quis fuerit Almaricus, et qui errores ipsius? 103
2. Quenam dogmata fidei in concilio Viennensi relata Clem. un. h. t. proponantur. Ibid.

TITULUS II.

DE CONSTITUTIONIBUS.

§ I.

De variis acceptionibus et nominibus constitutionum, bulla, et brevi apostolicæ.

- Quaestio 1. Constitutio unde sic dicatur, et quot modis accipitur? 105
2. Quibus nominibus appellentur constitutiones ecclesiasticæ? 106
3. Quid sit breve apostolicum, et bulla, et quae differentiae horum? 107

§ II.

De lege ejusque conditionibus, ac differentia a simplici præcepto.

- Quaestio 1. Quid sit lex, et quae ejus utilitas? 108
2. Quae requirantur conditiones ad legem, seu Constitutionem? 109
3. Quomodo lex differat a simplici præcepto? 111

§ III.

De potestate legislativa, et quomodo hæc competat Papæ, atque conciliis?

- Quaestio 1. Quotuplex sit potestas legislativa humana? 112
2. Quomodo Papa possit ferre leges, sive constitutiones ecclesiasticas? 113

3. Utrum concilia possint condere constitutiones vim legis habentes? 115

§ IV.

De potestate legislativa episcoporum, capitulorum, et aliorum.

- Quaestio 1. Quam potestatem faciendi novas constitutiones, seu statuta pro suis subditis, habeant episcopi et archiepiscopi? 117
2. Utrum capitulum cathedrale habeat potestatem ferendi quasdam leges, seu statuta? 121
3. An ecclesiae collegiatae inferiores, aliaque universitates, et societates, possint facere leges proprium statum concernentes? 124
4. An ordines religiosi possint condere leges, et statuta ad successores transeuntia? Ibid.
5. Penes quod sit potestas condendi leges civiles? 125

§ V.

De promulgatione legum, sive constitutionum.

- Quaestio 1. An semper ad hoc, ut lex obliget subditos, sit necessaria ejus promulgatio? 126
2. Qualis requiratur promulgatio legis, seu constitutionis de novo edendae? 127
3. Utrum lex, sive constitutio pontificia Romae promulgata, illico obliget pro toto mundo, vel insuper ejusdem publicatio in singulis provinciis, et diocesisibus, fieri debeat? 128

§ VI.

De acceptatione legum, seu constitutionum.

- Quaestio 1. Utrum ad legem humanam requiratur acceptatio populi? 133
2. Quid juris, si populus justam habeat causam non acceptandi legem, vel eandem ceteroquin legitime factam, et promulgatam non acceptet? 134

§ VII.

De obligatione legum humanarum in genere, ac fundatarum in præsumptione.

- Quaestio 1. Utrum leges humanae ceteroquin justae, tum ecclesiasticæ, tum civiles, obligent in conscientia? 136
2. An et quomodo lex, quae fundatur in præsumptione, sit obligatoria? 138

§ VIII.

De legibus in fictione juris fundatis, earumque obligatione.

- Quaestio 1. Quid sit fictio juris, et quae ejus exempla? 141
2. In quibus fictio juris differat a præsumptione juris? 142
3. Utrum leges in fictione juris fundatae locum habeant etiam in foro conscientiae? Ibid.
4. Quae regulae circa fictionem juris sint attendendae? 143

§ IX.

De lege pœnali, ac pœnis latæ et ferendæ sententiæ.

- Quæstio 1. Quæ sit lex pœnalis, et an detur aliqua mere pœnalis? 144
 2. Unde dignoscendum quod aliqua lex sit mere pœnalis? 146
 3. Unde colligi possit pœnam esse latæ vel ferendæ sententiæ? 147

§ X.

De obligatione legum pœnatum.

- Quæstio 1. Qua ratione obligent leges, seu constitutiones, pœnam ferendæ sententiæ continentes? 150
 2. Quomodo obligent leges pœnam latæ sententiæ continentes? Ibid.

§ XI.

De lege irritante, ejusque obligatione, ac effectu.

- Quæstio 1. An, et quibus modis per leges, sive constitutiones, possint irritari contractus, electiones, atque actus? 154
 2. Quæ sit obligatio atque effectus legum irritantium contractus, electiones, aut alias dispositiones? 155
 3. Quid juris, si lex ipso jure irritet contractus, electiones, aut alias dispositiones? 156

§ XII.

De subjecto obligationis constitutionum, præsertim ecclesiasticarum.

- Quæstio 1. Quinam generatim obligentur sacris canonibus, aliisque constitutionibus ecclesiasticis? 159
 2. Utrum legislator propriis legibus teneatur? 160
 3. Utrum hæretici obligentur constitutionibus ecclesiasticis? 162
 4. Quid censendum de Judæis, paganis, et catechumenis, quoad obligationem constitutionum ecclesiasticarum? 163

§ XIII.

De obligatione legum et statutorum sæcularium quoad clericos, si de his specificè disponunt, vel procedunt generaliter præcipiendo, aut prohibendo.

- Quæstio 1. An leges juris civilis, et statuta sæcularia, quæ nominatim ac specificè disponunt de ecclesiis, personis, rebusque ecclesiasticis, vim habeant ipsos obligandi? 165
 2. Utrum clerici teneantur legibus civilibus, et statutis laicorum, quæ, non facta expressa mentione ecclesiarum, rerum seu personarum ecclesiasticarum, quidpiam generaliter præcipiunt, aut prohibent, nec statui clericali cæteroquin præjudicant? 167

§ XIV.

De obligatione legum, et statutorum sæcularium quoad clericos, quæ disponunt de contractibus, aliisque rebus mere profanis.

- Quæstio 1. Num leges sæculares de contractibus, aliisque rebus profanis quidquam generaliter disponentes, extendantur ad clericos, sive deinde his sint favorabiles, sive præjudiciales? 171
 2. An leges corpori juris civilis insertæ, quæ generaliter disponunt, sive aliquid statuunt circa contractus, modum succedendi ab intestato, et alia mere profana, cæteroquin autem sacris canonibus, aut immunitati ecclesiasticæ non contrariantur, etiam ad clericos, resque ecclesiasticas extendantur; haud obstantes, quod quandoque incommodum afferant? 172
 3. Utrum proxime dicta, de legibus insertis corpori juris civilis, procedant pariter in statutis inferiorum principum et magistratum sæcularium; adeo ut si talia laicorum statuta disponant circa contractus, vel alias res profanas simulque de se non sint clericis præjudicialia neque sacris canonibus, aut immunitati ecclesiasticæ adversentur, extendantur ad clericos, eosque obligent? 173
 4. In quibus casibus statuta laicorum generaliter disponentia extendantur ad clericos, vel istos afficiant? 174

§ XV.

De interpretatione legum, sive constitutionum.

- Quæstio 1. Quid sit interpretatio legum, præsertim proprie dicta? 178
 2. Quibus modis dividatur interpretatio? 179
 3. Utrum interpretatio authentica legis per principem legislatorem, vel ejus successorem facta, debeat publicari ea solemnitate, qua lex, ut obliget? 182
 4. Quid sit epicheia, quomodo differat ab interpretatione, et an quandoque locum habeat? 183

§ XVI.

De regulis in legum interpretatione generatim observandis. 183

Non habet quæstiones.

§ XVII.

De regulis in interpretatione legum corrigentium, exorbitantium, pœnatum, seu odiosarum, atque favorabilium observandis. 190

Non habet quæstiones.

§ XVIII.

De dispensatione legum, seu constitutionum.

- Quæstio 1. Quid sit dispensatio? 195
 2. In quibus possit summus Pontifex dispensare? 196

3. Utrum episcopus possit dispensare quoad sacros canones, constitutiones apostolicas, et decreta conciliorum generalium? 198
 4. Utrum valida sit dispensatio, si concedatur absque justa causa? 201
 5. Utrum, si Papa, vel episcopus, scienter assumat inhabilem ad officium vel dignitatem, censeatur hoc ipso cum eo dispensare? Ibid.

§ XIX.

De revocatione legum, seu constitutionum.

- Quæstio 1. Quid sit abrogatio, derogatio, et irritatio legis et quomodo differant? 220
 2. An leges, semel juste late, possint denuo revocari? 203
 3. Quandonam lex prior censeatur esse sublata per posteriorem? 204
 4. Utrum revocatio, sive correctio jurium, recte inducatur per tacitos intellectus, aut subauditum sermonem? 206

§ XX.

De revocatione decretorum concilii generalis.

- Quæstio 1. Utrum ad derogandum decretis concilii generalis requiratur hujus expressa mentio? 210
 2. Utrum ad derogandum decretis concilii Tridentini requiratur specialis ejus mentio? 212

XXI.

De revocatione statutorum ab inferioribus juratorum, vel a superiore confirmatorum.

- Quæstio 1. Utrum capitula, et aliæ communitates, possint tollere, et revocare statuta a capitularibus jurata? 213
 2. Utrum statuta per superiorem, v. g. summum Pontificem confirmata, possint ab inferioribus statutibus revocari? 214

TITULUS III.

DE RESCRIPTIS.

§ I.

De natura, et divisione rescriptorum.

- Quæstio 1. Quid sit rescriptum, quibusque partibus constet? 216
 2. An rescriptum habeat vim legis? 217
 3. Utrum sit differentia inter rescriptum, privilegium, beneficium, et mandatam? 218
 4. Quotplex sit rescriptum? 219

§ II.

De impetratione rescriptorum.

- Quæstio 1. Quis possit, vel non possit impetrare rescriptum a principe? 220
 2. Utrum excommunicati possint impetrare rescriptum pontificium? 221

3. An rescriptum ab excommunicato impetratum sit ipso jure nullum, vel dumtaxat ope exceptionis, adeoque valeant gesta virtute talis rescripti, si nemo contra illud excipiat? 222
 4. Utrum quis possit impetrare rescriptum pro alio absque ejus speciali mandato? 224

§ III.

De præsentatione rescriptorum.

- Quæstio 1. Intra quod tempus rescripta sint præsentanda? 225
 2. Utrum in rescriptis papalibus attendatur tempus præsentatæ, seu factæ præsentationis? vel potius tempus datæ? 227

§ IV.

De prælatione, seu prævaliditate rescriptorum, quando plura sunt impetrata.

- Quæstio 1. Quodnam ex pluribus rescriptis justitiæ, seu ad lites impetratis, sit præferendum? 229
 2. Quodnam rescriptum beneficiale prævaleat, si diversa et duobus rescripta super beneficio in eadem ecclesia sibi conferendo impetrentur? 232
 3. Quid dicendum de aliis rescriptis gratiosis, ipsisque privilegiis, et quodnam eorum sit præferendum, si plura a diversis sint impetrata circa idem? 235

§ V.

De interpretatione rescriptorum, nec non et privilegiorum.

- Quæstio 1. Qualis interpretatio in rescriptis præsertim justitiæ, seu ad lites, sit facienda? 236
 2. Qualiter in dubio interpretanda sint rescripta gratiæ, atque beneficia ecclesiastica? 237
 3. Qualis interpretatio locum habeat in privilegiis? 238

§ VI.

De clausulis, et forma rescriptorum necessario observanda.

- Quæstio 1. Quænam clausulæ in rescriptis communiter apponantur, vel saltem subintelligi debeant? 240
 2. An, et qua necessitate, forma in rescriptis præscripta observari debeat? 241
 3. Ex quibus signis colligi possit quidpiam in rescriptis esse positum, seu præscriptum pro forma substantiali, nec ne? Ibid.

§ VII.

De obreptione, ac subreptione rescriptorum.

- Quæstio 1. Quid sit obreptio, et subreptio, et an differant? 242
 2. An, et quando obreptio, sive subreptio vitiet rescriptum? 243